

Tendence zkvalitňování procesu přípravy odborníků na vojenských školách ČSLA

V článku „Základní determinanty a tendence rozvoje vojenského školství ČSLA“, uveřejněném ve Vojenské mysli čís. 2/1985, byl objasněn mimořádný význam prognózování přípravy vojenských odborníků ve vojenském školství, analyzovány hlavní objektivní celospolečenské i specificky vojenské činitele, které budou tuto přípravu v rozhodující míře ovlivňovat. V návaznosti na tyto determinanty byl naznačen vývoj jednotlivých typů stře-

doškolské, vysokoškolské a postgraduální přípravy vojenských odborníků.

Tento článek, který na něj navazuje, obsahuje charakteristiku základních tendencí zkvalitňování vlastního procesu přípravy odborníků na vojenských školách a základní otázky jeho zabezpečení. Přitom jsou naznačena určitá časová období, ve kterých se tento proces bude s největší pravděpodobností rozvíjet.

Z dosud zpracovaných prognostických studií k rozvoji vojenského školství ČSLA vcelku jednoznačně vyplývá, že vlastní proces přípravy vojenských odborníků bude nutné výrazně zkvalitňovat ve všech jeho základních prvcích.

Pro vývoj cílů výchovy a vzdělání bude charakteristická realizace požadavků připravovat vojenské odborníky s hlubokým teoretickým a všeobecně technickým základem, zejména u velitelských, štábních a inženýrských profesí. To prohloubí předpoklady pro potřebnou adaptabilitu, ale i další sebevýchovu a sebezvdělávání absolventů vojenských škol v průběhu jejich služby v rámci dané odbornosti, i pro jejich případnou meziprofesi mobilitu.

Nové požadavky budou kladeny na uplatňování principu jednoty teorie a praxe. To si vyžádá stanovit takové cíle v přípravě vojenských odborníků, aby tito byli schopni po absolvování studia na vojenských školách zabezpečovat realizaci

linie KSČ i rozkazy velení ČSLA ke zvyšování bojové pohotovosti na základě nejnovějších poznatků vědeckotechnického rozvoje s potřebnou perspektivou v rychle se měnící reálné vojskové praxi.

To předpokládá prosazovat objektivní požadavek zdokonalovat připravenost žáků a posluchačů pro výkon funkcí u vojsk jako jednotu hlubokého teoretického základu, vysokých vojenskoodborných znalostí, vědecké metodologické připravenosti a požadovaných schopností, dovedností a návyků k realizaci jednotlivých oblastí činnosti (politické, odborné, řídicí a organizační) v dané odbornosti.

Z obsahu výchovy a vzdělání žáků a posluchačů vojenských škol bude nutné zvýraznit nároky na jejich světónázorovou a ideově politickou, velitelskoorganizační, vojenskoodbornou a metodologickou připravenost.

Dále bude nutné prohlubovat vojensko-inženýrský obsah přípravy, aplikovaný a

konkretizovaný na odpovídajícím přírodovědném, zejména matematickém základě. Bude potřebné zdokonalovat také vojensko-ekonomické myšlení absolventů vojenských škol a jejich jazykovou připravenost, hlavně u absolventů VVS.

V obsahu přípravy žáků a posluchačů bude potřebné prosazovat princip jednoty vědy, výchovy a vzdělání s přihlédnutím k výraznějšímu prohloubení jednoty teorie a praxe. Z těchto hledisek se bude objektivně prosazovat syntéza znalostí, dovedností a návyků v rámci jednotlivých předmětů, ale především ve smyslu posílení mezipředmětových vazeb. Tato syntéza (integrace) bude probíhat v podstatě ve dvou směrech. Především jako posilování přírodovědných a společenských základů operačně taktických a vojensko-inženýrských předmětů (tzn. teoretizace speciálních disciplín). Druhý směr bude spočívat ve „vojenizaci“ a „technizaci“ obecně teoretické a společenských přípravy (tzn. posilování aplikovaného charakteru teoretických disciplín). Přitom bude nutné současně prohlubovat metodologickou funkci všech vyučovaných předmětů.

Při řešení těchto problémů bude nutné uplatňovat vědecké metody výběru obsahu základního učiva i stanovení optimálních proporcí mezi teoretickou a praktickou výukou. Míra této proporce bude v dalším vývoji řešena vždy konkrétně v souladu s reálnými potřebami příslušných odborností.

Optimální řešení této problematiky bude také vycházet z objektivní skutečnosti, že na dosažení politického i odborného mistrovství vojáka z povolání má vedle připravenosti získané ve vojenské škole podstatný vliv i určitá doba obtížné a samostatné činnosti absolventa vojenské školy při plnění konkrétních úkolů a funkcí v praxi vojsk.

Mezi hlavní cíle a úkoly přípravy a vzdělání na všech stupních soustavy vojenských škol, zejména pak na vysokoškolském a postgraduálním stupni, bude patřit výchova k samostatné tvůrčí práci a rozvoj návyků v oblasti duševní práce potřebných pro další sebevýchovu a sebevzdělávání.

Nové obsahové koncepce vzdělání žáků a posluchačů vojenských škol se projeví i v kvalitativně nových přístupech k metodám i formám výchovně vzdělávací činnosti. Výraznější se budou uplatňovat metody formativní a problémové (na úkor informačních), které podstatněji aktivizují posluchače.

Ve formách výuky bude nutné postupně vytvářet podmínky ke zvýraznění skupinového vyučování a studiu podle individuálních plánů.

V metodě učení dojde u žáků a posluchačů k výraznějšímu přechodu k řešení konkrétních problémů vojenské praxe s využitím získaných teoretických znalostí. Hlavní metoda studia — samostatná práce — bude orientována na formování schopností žáků a posluchačů samostatně tvořivě pracovat. Tyto schopnosti budou cílevědomě a postupně dováděny k dovednostem a návykům ve vedení, organizování a realizační činnosti v plnění výchovných a výcvikových úkolů. V tom bude spočívat i hlavní motivace ke studiu.

V teorii vyučování bude převládat didaktika myšlení nad didaktikou paměti.

Využití didaktických prostředků bude přecházet od zabezpečení názornosti a srozumitelnosti při osvojování poznatků k rozvíjení schopností samostatné práce u žáků a posluchačů.

V jednotlivých formách výchovně vzdělávacího procesu budou zdokonalovány problémové, motivační a individuální přístupy k usměrňování práce žáků a posluchačů a jejich hodnocení. V hodnocení výsledků studia bude především ověřována schopnost samostatně a tvořivě uplatňovat osvojenou teorii a metodologii při řešení zadaných úkolů.

Celkově bude docházet k ústupu od verbálního pojetí výuky. Místo toho bude posilována její teoretická a metodologická funkce s důrazem na prohlubování sepětí teorie s praxí, výchovně vzdělávacího procesu s požadavky vojenské praxe s vědeckovýzkumnou činností.

Postupně se bude výrazněji zdokonalovat výchova nadaných a talentovaných žáků a posluchačů. Odborná i vědeckovýzkumná činnost žáků a posluchačů se bude stále výrazněji stávat nedílnou součástí výchovně vzdělávacího procesu na vojenských školách.

Uplatňování progresivních aktivizujících metod a forem výuky (zejména dynamizujících vyučovanou problematiku a přibližujících výuku k praxi vojsk), vyvolání vědeckotechnickým rozvojem i rozvojem vojenství a jednotlivých pedagogických disciplín, si vyžadují rozsáhlou inovaci existujících a tvorbu zcela nových prvků učební a výcvikové základny vojenských škol. Rozvoj této základny bude tedy stále více podmiňovat a limitovat kvalitu a efektivitu výchovně vzdělávacího procesu, a to s urychlující se tendencí.

Proces zkvalitňování přípravy kádrů na vojenských školách se bude rozvíjet postupně v určitých časových obdobích. Na základě současných prognostických poznatků nelze v současné době vymezit objektivně zdůvodněnou etapizaci rozvoje vojenského školství. Je také značně obtížné postihnout zejména vliv řady vnějších i vnitřních faktorů, které budou v jeho rozvoji působit. Vzhledem k praktickému významu takové etapizace zejména pro dlouhodobé a střednědobé plánování by bylo nutné zabezpečit komplexní a kontinuální prognózování rozvoje vojenského školství.

Z existujících prognostických poznatků vyplývají zatím dvě základní skutečnosti, ze kterých lze do určité míry odhadnout pravděpodobné etapy zkvalitňování procesu přípravy vojenských odborníků.

Především, že nejbližší období tohoto procesu zásadně ovlivňují opatření, která jsou realizována na základě úkolů a požadavků XVI. sjezdu KSČ a v rámci 7. pětiletého plánu. Důsledky těchto opatření se promítanou do činnosti vojenských škol i v 8. pětiletce, tzn. v období do roku 1990.

Dále, že předpokládaný rozvoj vědy a techniky, operačního i bojového použití vojsk, speciálních vojsk a služeb a systému velení a řízení vojsk v ČSLA si zřejmě

vyžádá kolem roku 1990 realizovat v přípravě vojenských odborníků kvalitativní změny. To bude vyvoláno i novou kvalitou absolventů středních škol, kteří budou od roku 1987/88 nastupovat ke studiu na VVŠ.

Další vývoj zkvalitňování přípravy bude do značné míry realizován v období postupné generační obměny velitelského a vědecko-pedagogického sboru vojenských škol, která by měla být v zásadě ukončena do roku 1990.

Obdobné časové vymezení naznačuje i proces postupné automatizace v oblasti řízení vojenského školství.

Z těchto skutečností lze vyvodit, že určitým významným mezníkem ve vývoji vojenského školství bude období kolem roku 1990. Proto lze oprávněně předpokládat, že se proces zkvalitňování přípravy vojenských odborníků bude v následujících letech rozvíjet pravděpodobně ve dvou základních etapách. Bude to bližší etapa, zahrnující převážně 80. léta, a vzdálenější etapa, vymezená v zásadě 90. léty. Obsah uvedených etap lze zatím charakterizovat jen rámcově. Přitom bude rozdílná i konkrétnost této charakteristiky, neboť zejména etapu devadesátých let bude nutné upřesňovat na základě výsledků dalších prognostických prací.

V bližší etapě zkvalitňování přípravy vojenských odborníků by mělo být cílem **výchovně vzdělávací činnosti** vojenských škol cílevědomé zdokonalování existujícího systému přípravy vojenských odborníků v souladu s požadavky vedení KSČ a velení ČSLA, za souběžného vytváření potřebných podmínek ke kvalitativní změně v obsahu i metodách této přípravy na přelomu 80. a 90. let.

Ve vojenských gymnáziích a ve vojenských středních odborných učilištích bude realizována nová koncepce studia a upřesněn její obsah i na vojenských středních odborných školách. Od roku 1985 lze předpokládat postupné rozvinutí systému maturitního studia. V letech 1985–1987 bude nutné zpracovat novou základní dokumentaci na vojenských vysokých školách. V souvislosti s tím bude potřebné upřesnit strukturu studijních oborů a specializací, a to i z hlediska dalšího rozvoje přípravy vojenských kádrů v mezinárodním studiu.

Průběžné inovace si vyžádá i dokumentace pro nové cykly postgraduálního studia. Vzhledem k potřebě zvyšovat kvalifi-

kaci narůstajícího počtu absolventů vojenských vysokých škol je nutné vytvořit a postupně rozvíjet systém postgraduálních kursů. Rozvinout je nutné také postgraduální přípravu absolventů vojensko-průmyslových oborů, kteří budou pracovat v oblasti speciální výroby.

V metodách a formách výchovně vzdělávacího procesu bude potřebné klást zvýšený důraz na rozvoj a zkvalitňování samostatné práce posluchačů. Postupně realizovat systém jejího pedagogického řízení. Zvláštní péči bude nutné věnovat osvojování metod samostatné práce u posluchačů 1. a 2. ročníku studia. Závažným úkolem bude také další zdokonalování a využívání aktivních metod a forem výuky a prohlubování metodické úrovně praktických forem výuky a výcviku. Budou aktivněji využívány metody a formy výuky integrované v ucelném didaktickém systému. Ke zdokonalení připravenosti absolventů vojenských škol pro práci u vojsk budou postupně využívány i metody aktivního sociálního učení.

Zkvalitňována bude odborná práce žáků a vědecká práce posluchačů. Ve dru-

hé polovině etapy je žádoucí již uplatňovat vědeckou práci posluchačů v rámci výchovně vzdělávacího procesu.

Výrazněji se bude rozvíjet studium podle individuálních studijních plánů. Na základě zobecněných poznatků bude v těchto formách rozvíjena práce s talentovanými posluchači, a to i v mezipředmětovém studiu.

Učební a výcvikovou základnu bude potřebné rozvíjet k vytváření podmínek pro výraznější zkvalitňování výchovně vzdělávacího procesu a zvyšování jeho efektivnosti.

Do roku 1985 bude rozvoj v této oblasti realizován v souladu s pětiletým plánem a unifikací prvků UVZ, doplnění a nasycení jednotlivých škol unifikovanou didaktickou technikou. Zdokonalování dovedností a návyků žáků a posluchačů si vyžádá rozpracování a postupné realizování širší koncepce rozvoje polní základny a systému využívání výcvikových útvarů ČSLA pro výcvik žáků a posluchačů vojenských škol. K rozvoji jednotlivých prvků UVZ a jejich efektivnímu metodickému využití je potřebné vyřešit řadu vědeckovýzkumných a expertizních úkolů.

Období po roce 1985 do roku 1990 bude charakterizováno postupným rozvinutím multimediálního systému didaktických technických prostředků a využíváním dynamických prvků výuky, jako jsou výuková televize, simulátory, тренаžéry a počítačové systémy.

To si vyžádá rozvinutí intenzivní metodické práce a výrazné zdokonalení připravenosti pedagogických kádřů i technických pracovníků zabezpečujících provoz jednotlivých prvků UVZ, v nových otázkách didaktiky a metodiky výuky.

V závěru této etapy by měly být vytvářeny experimentální podmínky pro přechod na zárodky integrovaných a radioelektronických systémů výuky.

Ve vědeckovýzkumné činnosti bude etapa do roku 1990 charakterizována neustále narůstající účastí vojenských vysokých škol při plnění vědeckých úkolů pro ČSLA, Štáb spojených ozbrojených sil a národní hospodářství. Při zpracování plánů vědecké práce na osmou pětiletku bude potřebné důsledně uplatnit požadavek na výběr rozhodujících směrů vědecké práce a koncentraci vědeckovýzkumné kapacity vojenských škol.

Ke zkvalitňování systému přípravy vojenských kádřů bude potřebné rozvinout cílevědomou, komplexní teoretickou a výzkumnou práci v oblasti výchovně vzdělávacího procesu a řízení vojenských škol a školství. Klíčovými úkoly v této oblasti

zahrnout do plánu vědecké práce MNO na období 1985–1995.

Zabezpečení vysoké kvality řešených vědeckých úkolů si vynutí podstatně výraznější uplatňování metody jejich interdisciplinárního a týmového řešení. Náléhavým požadavkem je postupné rozvíjení užší spolupráce VVS a výzkumných pracovišť a útavů ČSLA, popřípadě vytváření společných (i dočasných) pracovišť vybraných vědeckovýzkumných úkolů. Ke zkvalitňování vědecké práce VVS bude také potřebné zhodnotit a postupně vytvářet podmínky pro zřizování jejich vědeckých pracovišť v základních oborech, které budou rozvíjet.

Úkoly vyplývající z generační obměny značné části vědecko-pedagogického sboru vojenských škol si zejména ve druhé polovině této etapy vyžádají mimořádně intenzivní rozvoj vědecké výchovy pro potřeby vojenského školství i ostatních složek ČSLA. Značný růst úkolů v této oblasti bude potřebné kvalifikovaně a všestranně zabezpečit.

V oblasti zdokonalování činnosti vědecko-pedagogických pracovníků, učitelů a velitelů-vychovatelů bude nutné včas reagovat na změny v obsahu, struktuře a charakteru jejich práce, které probíhají a budou se prohlubovat zejména pod vlivem kvalitativních změn v obsahu, metodách a formách výchovně vzdělávací a vědecké práce i širokého využívání technických prostředků v této práci. Vznikající problémy bude nutné řešit především důsledným a postupným uplatňováním zásad a principů vědecké organizace práce učitelů, zejména optimalizací její obsahové a časové struktury.

Urychleně bude nutné vytvořit a zahájit činnost komplexního systému cyklické přípravy a zvyšování kvalifikace učitelů, velitelů-vychovatelů a dalších odborníků ve vojenském školství. Zvláštní pozornost bude třeba věnovat zvyšování kvalifikace v oblasti pedagogiky, psychologie, využívání technických prostředků výuky, sociologie vojenské školy a vědecké organizace práce a jejího řízení.

Bude potřebné podstatně zvýraznit úlohu metodické práce při zkvalitňování výchovně vzdělávacího procesu a zabezpečit její kvalifikované řízení na všech stupních vojenského školství.

Zcela mimořádnou pozornost i mimořádná opatření si vyžádá realizace požadavků na **kádrové doplňování vojenských škol**, zejména z hlediska generační obměny učitelů a velitelů, která bude v rozhodující míře probíhat v období 1985 až 1990. Klíčovou pozornost při generační obměně bude potřeba věnovat vedoucím

funkcionářům kateder, učebních skupin a fakult.

V ekonomickém, finančním a investičním zabezpečení rozvoje vojenských škol bude potřebné přednostně řešit problémy zabezpečení růstu počtu školených žáků a posluchačů a požadavky vyplývající z polytechnizace studia ve VG. V této bližší etapě bude také dokončena nezbytná investiční výstavba VVŠ a budou realizovány naléhavé investiční požadavky vojenských středních škol.

Na základě analýzy současného stavu a v souladu s požadavky nastávajícího období bude potřebné zpracovat reálnou prognózu dlouhodobého zabezpečení rozvoje vojenského školství. Z ní vyvodit úkoly, které bude třeba prioritně zařadit do plánů na osmou a devátou pětiletku.

Po roce 1985 bude v této oblasti nutné především cílevědomě modernizovat základní fondy, hledat cesty k integraci UVZ v rámci jednotlivých škol, mezi školami navzájem a mezi školami a vojsky (popřípadě i ostatními zařízeními ČSLA). Bude potřebné, aby se některá projekční, stavební a výrobní zařízení výrazněji specializovala na potřeby vojenských škol.

Realizace těchto problémů si vyžádá prohlubovat ekonomické myšlení všech odpovědných pracovníků vojenského školství a uplatňovat metodu ekonomické analýzy v jejich řídicí práci.

V řídicí a organizační práci půjde, s využitím cílově programového přístupu, zejména o prohloubení vědeckosti, komplexnosti a perspektivnosti práce vojenských škol a vytváření předpokladů pro efektivnější plnění úkolů výuky, vzdělávání a vědecké práce. V návaznosti na dokončovanou investiční výstavbu a účelné rozmístění studijních oborů a specializací do jednotlivých školících center bude nutné dokončit proces optimalizace struktury vojenských škol. Na základě to-

ho bude potřebné vypracovat novou koncepci systému vědeckého řízení vojenských škol i školství jako celku, který by účelně skloubil požadavky diferenciace a decentralizace s požadavky jednotného centralizovaného řízení a umožnil optimální sepětí vojenského školství s praxí vojsk.

Vývoj organizační struktury vojenských škol bude stále výrazněji ovlivňován potřebami industrializace výchovně vzdělávacího procesu, rozvojem UVZ a narůstající mechanizací a hlavně automatizací řídicí činnosti. V důsledku toho bude potřebné vytvořit nové prvky v organizační struktuře (audiovizuální centra, výroba didaktických náplní, střediska pro automatizované řízení apod.).

Zdokonalování řídicí a organizační práce si vyžádá (spolu s generační obměnou) vybudovat a postupně realizovat systém přípravy vedoucích pracovníků a pracovníků řídicího aparátu vojenských škol ve specializovaných postgraduálních kursech.

V etapě do roku 1990 bude využíváno existujících technických prostředků a tematického vybavení k automatizaci řízení. Postupně budou vybudovány na vybraných VVŠ autonomní AIS a vytvářeny podmínky k jejich integraci.

Potřebné je také vytvořit systém kontinuálního prognózování na stupni MNO a v jednotlivých vojenských školách s potřebnou institucionální základnou. Zdokonalit bude nutné střednědobé plánování na všech vojenských školách a dlouhodobé plánování na stupni vojenského školství ČSLA.

Mimořádná úloha bližší etapy rozvoje vojenského školství spočívá mj. i v tom, že by v ní měly být položeny základy k cílevědomému, programovému a plánovanému řízení tohoto rozvoje.

Na základě současného poznání je možné předpokládat, že vývoj přípravy vojenských odborníků v letech 1990–2000 bude charakterizován následujícími rysy.

Ve výchovně vzdělávacím procesu by měl být kvalitativně změněn obsah středoškolského i vysokoškolského studia vojenských odborníků. V souladu s potřebami vojskové praxe bude nutné rozvinout systém pomaturitního studia. Kvalitativně vyšší úroveň by mělo mít i postgraduální vzdělávání absolventů VVŠ v rámci PGS i v postgraduálních kursech. Výrazným rysem výchovy a vzdělání by měla

být důsledná realizace objektivních integračních tendencí v obsahu a metodách přípravy vojenských kádřů. Nová kvalita obsahu přípravy si vyžádá využívání převážně aktivizujících metod a forem výchovně vzdělávacího procesu s důrazem na samostatnou tvůrčí práci žáků a posluchačů. V řízení této činnosti a v práci s nadanými a talentovanými posluchači by měl převládat individuální přístup.

V přípravě žáků a posluchačů bude požadována kvalitativně vyšší úroveň naplňování principu jednoty teorie a praxe a jednoty výuky a výchovy. Vědecká prá-

ce posluchačů se stane nedílnou součástí výchovně vzdělávacího procesu. Při hodnocení výsledků práce žáků a posluchačů bude především oceňována schopnost systémového přístupu a tvůrčího využití znalostí v aplikaci na řešení konkrétních úkolů praxe.

Ve využívání prostředků výuky a v rozvoji UVZ bude pro první období charakteristické rozvinutí funkcí multimediálního integrovaného systému výuky. Tento však bude postupně nahrazován novými elektronickými výukovými, simulačními a informačními studijními zařízeními. Využívání těchto nových elektronických systémů se však výrazněji rozvine až po roce 2000.

Vědeckovýzkumná činnost vojenských vysokých škol bude v této etapě plně soustředěna na vybrané problémy výstavby ČSLA a potřeby zkvalitňování výchovně vzdělávacího procesu a řízení vojenských škol. Při řešení vědeckých úkolů by měla převažovat interdisciplinární a týmová činnost i úzká spolupráce nejlepších odborníků vojenských škol a výzkumných ústavů v příslušných oborech. K řešení klíčových úkolů budou vytvářena specializovaná pracoviště (i dočasného charakteru). V základních skupinách vědních oborů by řízení vědecké práce mělo být realizováno prostřednictvím vybraných pracovišť vojenských škol.

V souladu se změnami v celostátním systému budou uplatňovány nové metody vědecké výchovy na vojenských vysokých školách.

Na základě výsledků spolupráce a získaných zkušeností bude účelné vytvářet podmínky pro integraci vědeckovýzkumné činnosti vojenských vysokých škol a vědeckých pracovišť, popřípadě vědeckých pracovišť resortů na základě uzavřených dohod. Budou-li vytvořeny odpovídající podmínky, bude žádoucí vytvářet vědecko-pedagogické komplexy z vybraných VVŠ, výzkumných a výcvikových zařízení ČSLA.

V letech 1990–2000 bude pracovat ve vojenských školách úplně nová (věkově i kvalifikačně) **generace vědecko-pedagogického sboru, učitelů a velitelů výchovatelů**. Tuto postupně přeměny by bylo účelné využít k vyřešení některých vážných problémů, které ovlivňovaly rozvoj dnešní generace. Je žádoucí, aby tito pracovníci vojenských škol tvořili samostatnou profesi s vlastním profilem, strukturou a úrovní vlastní kvalifikace. Jejich průběh služby by měl být řízen v souladu s optimálním harmonogramem. K maximálnímu využití jejich kvalifikace je potřebné, aby jejich činnost byla důsledně organizována v souladu s principy a zásadami vědecké organizace práce učitelů.

Vlivem všestranného zasazování nových prvků UVZ do výuky se postupně projeví potřeba nové dělby práce v existující struktuře funkcí v rámci pedagogického sboru (např. „pedagog-programátor“, „pedagog-prognostik“ apod.), popřípadě vzniku nových funkcí. Tato nová struktura funkcí si vyžádá vědecké přehodnocení poměru mezi počty pedagogických a provozně technických pracovníků různých profesí i jejich nové pedagogicko-psychologické kvalifikace.

Náročné úkoly vojenských škol v prohlubování komunistické výchovy, hlubším uplatňování principů jednoty vědy, výchovy a vzdělání, jednoty teorie a praxe i realizaci dynamických změn v přípravě žáků a posluchačů si vyžádají, aby v řídicí a organizátorské práci byly výrazněji uplatňovány vědecké metody plánování, organizace, kontroly i hodnocení výsledků ve výchovně vzdělávacím procesu i v dalších základních oblastech činnosti vojenských škol.

Nedílnou součástí řídicí a organizátorské činnosti v této etapě by se mělo stát prognózování a výhledové plánování. V činnosti vedoucích pracovníků a pracovníků řídicího aparátu by se měl výrazně prozrazovat systémový a komplexní (interdisciplinární) přístup.

Zpracovaná prognostická studie o rozvoji vojenského školství ČSLA do roku 2000 odráží současný stupeň poznání této problematiky poměrně širokého okruhu řešitelů a spoluřešitelů ze složek MNO i vojenských škol. Studie představuje jednu z možných cest prognostického zkoumání a vyjádření dané problematiky. Vychází z teoretické koncepce, že základem prognózování rozvoje vojenského školství je prognóza vzdělání vojenských odborníků. Přitom prognóza vzdělání zahrnuje

všechny základní potřeby a požadavky, které vyplývají z hlavních determinujících faktorů, ovlivňujících vzdělání vojenských odborníků. Z prognózy vzdělání jsou pak odvozeny tendence rozvoje ostatních oblastí vojenského školství. Nakolik byl zvolen teoretický a metodologický postup řešitelů úkolů správný, ukáže praxe dalšího rozvoje vojenského školství i další prognostická činnost v této oblasti.

Zkušenosti z řešení vědeckého úkolu VV-RE-48 přesvědčivě ukazují, že rozvoj jednotlivých oblastí vojenského školství probíhá a zřejmě i nadále bude probíhat pod vlivem dynamického vývoje determinant celospolečenského, vědeckotechnického i vojenského charakteru, prohlubujících se integračních tendencí i pod vlivem vlastní praxe vojenských škol. To způsobuje mj. i poměrně rychlé zastarávání zpracovaných prognóz i studií tohoto charakteru. Proto je objektivně potřebné pokračovat v nastoupené cestě a rozvinout komplexní a kontinuální prognostickou činnost pro potřeby rozvoje vojenského školství. Podstatnou otázkou přitom je, aby v cílevědomém a kontinuálním prognózování byly permanentně odhalovány nové podněty k prohlubování kvality a efektivnosti výchovně vzdělávacího procesu, jako základnímu kritériu jeho intenzifikace. Tím vytvořit podmínky k souběžnému zpracování koncepčních i realizačních úkolů zabezpečujících trvalou intenzifikaci výchovně vzdělávacího procesu a jeho nepřetržitou adaptaci na nové

celospolečenské i specificky vojenské požadavky. To si vyžaduje také podstatně zkvalitnit i zpracování obecných teoretických a metodologických otázek prognózování v této oblasti. Zpracovaná prognostická studie k tomu vytváří prvotní a poměrně komplexní předpoklady.

Výchova a vzdělání vojenských kádru a vědecká činnost vojenských škol budou i v nastávajícím prognózovaném období jedním z rozhodujících nástrojů Komunistické strany Československa a velení ČSLA při zabezpečování dalšího zvyšování bojové pohotovosti a připravenosti ČSLA v podmínkách budování a obrany rozvinutého socialismu v ČSSR i světového socialistického společenství.

Realizace těchto úkolů si objektivně vyžadá uskutečnění kvalitativních změn prakticky ve všech oblastech činnosti jednotlivých prvků a složek vojenského školství ČSLA. Náročnost jejich realizace ve stále složitějších celospolečenských a mezinárodních podmínkách si vyžaduje zkvalitnit řízení všech procesů ve vojenském školství na základě dlouhodobého výhledu.

Poznámka redakce: Autor článku vedl v letech 1981—1983 rozsáhlý pracovní kolektiv, který zpracovával prognostickou studii o předpokládaném rozvoji výchovy a vzdělávání vojenských kádru s časovým horizontem do roku 2000. Údaje článku se nerozcházejí se zpracovanou a úspěšně oponovanou studií.